

МЕЖІ КОНТРОЛЮ ТА БЕЗПЕКИ У СФЕРІ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Іван Сергійович НАУМЕНКО,

*здобувач Науково-дослідного
інституту публічного права
<https://orcid.org/0009-0002-0760-7764>*

Забезпечення контролю та безпеки у сфері банківської діяльності в Україні не є явищем всеосяжним, а відтак має свої межі. При цьому, слід зазначити, що межі контролю та забезпечення безпеки є спільними для обох категорій. Так, перше чим обмежується контроль та забезпечення безпеки у сфері банківської діяльності є законодавство нашої держави та видані на його основі підзаконні акти. Саме юридичні положення надають відповідній діяльності легальності, встановлюють перелік адміністративно-правових засобів за рахунок яких останні реалізуються, уповноважують відповідних суб'єктів на вчинення контрольних-безпекових дій та загалом впливають на роботу банківських установ (визначають їх юридичний статус, компетенцію та повноваження), консолідує норми щодо організаційних та інших питань роботи і взаємодії уповноважених суб'єктів тощо.

Друге, чим обмежується забезпечення контролю та безпеки банківської діяльності є принцип економічної незалежності банків. Це гарантія самостійності роботи банківських установ, яка встановлює умови їх свободи у прийнятті рішень, використанні результатів своєї діяльності, розпорядженні власними внутрішніми матеріальними, фінансовими та соціальними ресурсами тощо. Зокрема, відповідно до статті 5 Закону України «Про банки і банківську діяльність» банки мають право самостійно володіти, користуватися та розпоряджатися майном, що перебуває у їхній власності. Держава не відповідає за зобов'язаннями банків, а банки не відповідають за зобов'язаннями держави, якщо інше не передбачено законом або договором. Національний банк України не відповідає за зобов'язаннями банків, а банки не відповідають за зобов'язаннями Національного банку України, якщо інше не передбачено законом або договором. Органам державної влади і органам місцевого самоврядування забороняється будь-яким чином впливати на керівництво чи працівників банків у ході виконання ними службових обов'язків або втручатись у діяльність банку, за винятком випадків, передбачених законом. Шкода, заподіяна банку внаслідок такого втручання, підлягає відшкодуванню у порядку, визначеному законом [1].

Окрім вище визначеного, контроль та забезпечення безпеки банківської діяльності не повинні порушувати банківську таємницю, або сприяти будь-якому іншому несанкціонованому витоку конфіденційної інформації. Стаття 60 Закону України «Про банки і банківську діяльність» визначає: інформація щодо діяльності та фінансового стану клієнта, яка стала відомою банку у процесі обслуговування клієнта та взаємовідносин з ним або стала відомою третім особам при наданні послуг банку або виконанні функцій, визначених законом, а також визначена у цій статті інформація про

банк є банківською таємницею. Банківською таємницею, зокрема, є: 1) відомості про банківські рахунки клієнтів, у тому числі кореспондентські рахунки банків у Національному банку України; 2) інформація про операції, проведені на користь чи за дорученням клієнта, вчинені ним правочини; 3) фінансово-економічний стан клієнтів; 4) інформація про організацію та здійснення охорони банку та осіб, які перебувають у приміщеннях банку; 5) інформація про організаційно-правову структуру юридичної особи - клієнта, її керівників, напрями діяльності; 6) відомості стосовно комерційної діяльності клієнтів чи комерційної таємниці, будь-якого проекту, винаходів, зразків продукції та інша комерційна інформація; 7) інформація щодо звітності по окремому банку, за винятком тієї, що підлягає опублікуванню; 8) коди, що використовуються банками для захисту інформації; 9) інформація про фізичну особу, яка має намір укласти договір про споживчий кредит, отримана під час оцінки її кредитоспроможності [1].

Банки та Національний банк України зобов'язані забезпечувати збереження банківської таємниці шляхом: 1) обмеження кола осіб, що мають доступ до інформації, яка становить банківську таємницю; 2) організації спеціального діловодства з документами, що містять банківську таємницю; 3) застосування технічних засобів для запобігання несанкціонованому доступу до електронних та інших носіїв інформації; 4) застосування застережень щодо збереження банківської таємниці та відповідальності за її розголошення у договорах і угодах між банком і клієнтом. Керівники та службовці банків, Національного банку України зобов'язані не розголошувати та не використовувати з вигодою для себе чи для третіх осіб інформацію, що становить банківську таємницю, яка стала їм відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків. Органи державної влади, юридичні та фізичні особи, які при виконанні своїх функцій, визначених законом, або наданні послуг банку безпосередньо чи опосередковано отримали в установленому законом порядку інформацію, що становить банківську таємницю, зобов'язані забезпечувати збереження такої інформації, не розголошувати її та не використовувати її на свою користь чи на користь третіх осіб [1]. Розкриття банківської таємниці можливе в обмеженому колі випадків, зокрема, на запит або з письмового дозволу відповідної юридичної чи фізичної особи; за рішенням суду; центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику на його окремі запити; Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку у разі самостійного подання банком інформації про банк як емітент та адміністративних даних відповідно до законів про цінні папери та фондовий ринок тощо [1].

Таким чином, визначення меж контролю та безпеки у сфері банківської діяльності в Україні має важливе теоретичне та практичне значення, адже саме вони: по-перше, визначають рамки діяльності уповноважених суб'єктів у відповідній сфері, забезпечуючи чіткість їх компетенції та повноважень; по-друге, виступають своєрідною гарантією захисту безпосередньо суб'єктів банківської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Про банки і банківську діяльність: закон від 07.12.2000 №2121-III. Відомості Верховної Ради України. 2001 №5. Ст.30.